



Соціологія громадської думки та мас-медіа

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>C - соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини</i>
Спеціальність	<i>C5 - Соціологія</i>
Освітня програма	<i>Врегулювання конфліктів та медіація</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, перший семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>5 кредитів / 150 годин, лекції 8 год., семінарські заняття 4 год., самостійна робота 138 год.</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>екзамен, МКР</i>
Розклад занять	<i>http://roz.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор і семінарські: <i>канд. соціолог. наук, доцент, Єнін Максим Наїмович, e-mail: yenin.m@gmail.com</i> Семінарські: <i>канд. соціолог. наук, доцент, Єнін Максим Наїмович, e-mail: yenin.m@gmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>https://do.ipk.kpi.ua/course/view.php?id=4809</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна спрямована на освоєння студентами основних теоретичних та емпіричних напрямків вивчення громадської думки, мас-медіа та масової комунікації в сучасному світі, розширення та поглиблення знань в галузі зв'язків з громадськістю, оволодіння навичками соціологічних методів їх вивчення. В межах дисципліни передбачається формування у майбутніх соціологів умінь аналізувати громадську думку, застосовувати спеціальні методики її дослідження. Курс орієнтує студентів на основні поняття, проблеми та теорії, що існують в предметному полі соціології мас-медіа, направлений на ознайомлення з сутністю та функціями масової комунікації в сучасному суспільстві, ефектами та маніпулятивним потенціалом засобів масової інформації, емпіричними методами досліджень в даній галузі знання.

Згідно з освітньо-професійною програмою "Врегулювання конфліктів та медіація" у процесі засвоєння дисципліни студенти здобувають наступні компетентності:

ЗК-1 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК-6 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ФК-1 Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.

ФК-4 Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.

ФК-7 Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефахівців.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти після засвоєння дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

РН 1 Оперувати основним понятійним апаратом соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності. РН 4 Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач. РН 11 Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефахівців.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Пререквізити: ЗО 12 Методологія, методи та технології соціологічних досліджень, ЗО 15 Загальна соціологія.

Постреквізити: ЗО 08 Врегулювання конфліктів в інформаційній сфері, ПО 18 Виробнича практика, ПО 19 Переддипломна практика, ПО 20 Підготовка кваліфікаційної роботи.

3. Зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ГРОМАДСЬКА ДУМКА ТА МАСОВА КОМУНІКАЦІЯ: ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ

Тема 1. Соціологія громадської думки та соціологія ЗМІ як соціологічні теорії.

Тема 2. Медіа та масова комунікація як соціальний феномен.

Тема 3. Масова свідомість як різновид суспільної свідомості. Громадська думка.

Тема 4. Теоретичні дилеми в соціологічних дискусіях щодо громадської думки.

Тема 5. Історія дослідження масової комунікації. Парадигма тотального впливу.

Тема 6. Історія дослідження масової комунікації. Парадигма обмеженого впливу.

Тема 7. Модель кодування-декодування.

Тема 8. Масова комунікація як соціальний інститут.

Тема 9. Масова комунікація в різних типах суспільства.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ ТЕОРІЇ МАС-МЕДІА ТА ДОСЛІДЖЕННЯ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Тема 10. Сучасні західні соціологічні теорії мас-медіа. Ліберальний плюралізм та критична перспектива.

Тема 11. Технологічний детермінізм, теорії інформаційного суспільства, постмодернізм.

Тема 12. Тематизація мас-медіа соціальної дійсності.

Тема 13. Особливості політичного впливу ЗМІ.

Тема 14. Ідеологія та реклама в мас-медіа.

Тема 15. Масова комунікація в постіндустріальному суспільстві.

Тема 16. Мережева комунікація: ризики та перспективи.

Тема 17. PR-діяльність в просторі масової комунікації. Написання прес-релізу.

Тема 18. Соціологічні методи вивчення масової комунікації.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях та семінарах, а також ознайомитись з:

4.1. Базова література

1. Соціологія. Основи загальної, спеціальних та галузевих теорій. Підручник. Лукашевич М. П., Туленков М. В., Яковенко Ю. І. Каравела. 2024. 544 с.
2. Mass Communication Theories; Melvin L. DeFleur, Margaret H. DeFleur; Routledge; 2022. 366 p.
3. Єнін М. Н., Северинчик О. П. Соціологія громадської думки та мас-медіа // Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни: навч. посіб. для бакалаврів за спеціальністю 054 «Соціологія» / КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ, 2021. 81 с.
- 4.

4.2. Додаткова література:

5. Дмитрашко С. А. Стратегії впливу на масову свідомість у націонал-соціалістичній Німеччині // Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. 2018. Випуск 2 (38). С. 12-17.
6. Єнін М. Н., Черних Г. А. Громадська думка // Велика українська енциклопедія. URL: [https://vue.gov.ua/Громадська думка](https://vue.gov.ua/Громадська_думка)
7. Крос Кетлін, Гакет Роберт. Політична комунікація й висвітлення новин у демократичних суспільствах. К.: Основи, 2000. С. 43-62.
8. Лалл Джеймс. Мас-медіа, комунікація, культура: глобальний підхід. К.: «К. І. З», 2002. 264 с.
9. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенко. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.
10. Методологія досліджень мас-медіа: робоча книга (handbook) / за заг. ред. К. Г. Сіріньок-Долгарьової. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 156 с.
11. Міщенко М. Громадська думка існує, але чи завжди її можна виявити // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2022. №3. С. 149-160.
12. Онищенко О. О. Теорії маніпуляції масовою свідомістю: «вікно Овертона та спіраль мовчання» // Актуальні проблеми політики. 2022. Вип. 70. С. 55-59.
13. Полторак В. А., Зоська Я. В., Стадник А. Г. Соціальні стереотипи і громадська думка // Актуальні проблеми філософії та соціології. 2020. № 27. С. 115-122.
14. Індекс свободи преси. Дані 2024 р. Reporters without borders. URL: <https://rsf.org/en/index?year=2024>
15. Теоретична соціологія. Курс лекцій. Том 1. / І. Ф. Кононов. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 576 с.
16. Фесенко А. М., Чорна В. О., Бондарець Б. Б. Теорія гегемонії А. Грамші // Грані. 2025. №71. С. 62-67.
17. Яремчук С. С. Соціологія масової комунікації: навч. посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2015.
18. Bourdieu P. Public opinion doesn't exist. URL: https://is.muni.cz/el/fss/podzim2019/POLn4102/um/blok1/Bourdieu_PO_Does_Not_Exist.pdf
19. Медіаспоживання українців: третій рік повномасштабної війни. Опитування громадського руху «Опора» (2024). URL: <https://www.opora.ua/>

4.3 Інформаційні ресурси

1. <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/> - Вісник КПІ ім. Ігоря Сікорського. Соціологія. Політологія. Право. <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/>
2. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. <http://www.nbuv.gov.ua>
3. <https://prometheus.org.ua/> – Найкращі онлайн-курси України та світу. <https://prometheus.org.ua/>

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Застосовуються такі методи та технології навчання: 1) методи проблемного навчання (проблемний виклад теми лекції, обговорення класичних кейсів за дисципліною); 2) особистісно-орієнтовані (розвиваючі) технології, засновані на активних формах і методах навчання (дискусія, обговорення першоджерел, навчальні презентації).

5.1. Лекційні заняття

Назва теми заняття та перелік основних питань
<p>Тема лекції 1: Соціологія громадської думки та соціологія ЗМІ як соціологічні теорії. Основні питання: Об'єкт та предмет соціології громадської думки та засобів масової інформації. Феномен постправди: ризики та загрози. Суб'єкти політики постправди. СРС: Можливі механізми протистояння феномену постправді. Література: Єнін, 2021; Соціологія, 2024; Mass Communication Theories, 2022.</p>
<p>Тема лекції 2: Масова свідомість як різновид суспільної свідомості. Громадська думка як стан масової свідомості. Основні питання: Поняття масової свідомості. Громадська думка як стан масової свідомості. Функції громадської думки. Стадії розвитку громадської думки. Канали вираження громадської думки. Критерії ідентифікації громадської думки. Соціальні стереотипи і громадська думка. СРС: Солом'яні опитування. Література: Єнін, 2021; Bourdieu; Міщенко, 2022; Полторак, 2020.</p>
<p>Тема лекції 3: Історія дослідження масової комунікації та впливу медіа на аудиторію. Парадигма тотального впливу. Основні питання: Ефект «війни світів». Дослідження масової комунікації в 30-40 рр. ХХ ст.: Франкфуртська соціологічна школа, ідеї У. Ліппмана, модель комунікативного процесу Г. Лассуелла. Парадигма обмеженого впливу. «Двоступеневий потік інформації». Теорія «використання та задоволення». «Спіраль мовчання» Е. Ноель-Нойман. СРС: Франкфуртська школа в соціології: роль масової культури та медіа у просуванні ідеології. Література: Єнін, 2021; Дмитрашко, 2018; Mass Communication Theories, 2022.</p>
<p>Тема лекції 4: Сучасні західні соціологічні теорії мас-медіа. Теорія ліберального плюралізму та критична перспектива вивчення медіа. Технологічний детермінізм, теорії інформаційного суспільства, постмодернізм. Основні питання: Критична перспектива розгляду ЗМІ: Інструменталізм. Комунікативна теорія Ю. Хабермаса. Концепція гегемонії А. Грамші. Технологічний детермінізм (Г. Інніс, М. Маклюен). Теорії інформаційного суспільства. Постмодернізм (Ж. Бодрійяр). СРС: Теорія «культивації» Дж. Гербнера. Концепція «Вікно Овертона». Література: Єнін, 2021; Кетлін, 2000; Соціологія, 2024; Mass Communication Theories, 2022.</p>

5.2. Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять:

Семінарські заняття мають за мету поглиблення теоретичних знань, отриманих на лекціях та їх закріплення на прикладах соціологічного аналізу громадської думки та масової комунікації в сучасному суспільстві.

Розділ, назва теми заняття та перелік основних питань

Семінар 1. Масова комунікація в різних типах суспільства. Основні питання: 1. Масова комунікація в традиційному суспільстві. 2. Масова комунікація в індустріальному суспільстві. Становлення інституту ЗМІ. 3. Масова комунікація в постіндустріальному суспільстві. «Нові медіа». 4. Масова комунікація та формування національних спільнот. 5. Мас-медіа як канал посилення девіацій. Література: Єнін, 2021; Лалл, 2002; Яремчук, 2015; Mass Communication Theories, 2022.

Семінар 2. PR-діяльність в просторі масової комунікації. Написання прес-релізу для преси. Основні питання: 1. Прес-реліз як форма взаємодії PR зі ЗМІ. Види прес-релізу. 2. Основні правила підготовки прес-релізу. 3. Стандарти теле- і радіо-інтерв'ю, технологія публічного виступу. 4. Практичне завдання: написання інформаційного прес-релізу. Література: Єнін, 2021; Медіаосвіта та медіаграмотність, 2012.

6. Самостійна робота студента

З метою поглиблення знань студентів з дисципліни, отримання досвіду самостійної роботи з науковою літературою пропонується самостійне опрацювання наукової літератури з проблемних питань соціології громадської думки та мас-медіа. Від студентів вимагається знання основних проблем та визначень семінарських тем, вільне володіння категоріальним апаратом із дисципліни.

Крім того студенти мають самостійно розглянути завдання призначені для самостійної роботи і на основі цієї інформації відповісти на контрольні питання з відповідної теми.

Назва теми заняття та перелік основних питань
Тема 1: Соціологія громадської думки та соціологія ЗМІ як соціологічні теорії. Основні питання: Об'єкт та предмет дисципліни. Феномен постправди. Механізми протистояння феномену постправді.
Тема 2: Медіа та масова комунікація як соціальний феномен. Основні питання: Поняття медіа, масової комунікації, соціальної інформації, масової інформації, ЗМК (ЗМІ). Стаття П. Бурдьє «Громадської думки не існує».
Тема 3: Масова свідомість як різновид суспільної свідомості. Громадська думка. Основні питання: Функції громадської думки. Канали вираження громадської думки. Солом'яні опитування.
Тема 4: Теоретичні дилеми в соціологічних дискусіях щодо громадської думки. Основні питання: Визначення та інтерпретація поняття громадської думки. Агенти формування громадської думки. Маніпуляція громадською думкою.
Тема 5: Історія дослідження масової комунікації. Парадигма тотального впливу. Основні питання: Франкфуртська соціологічна школа. Ідеї У. Липпмана. Модель Г. Лассуелла.
Тема 6: Парадигма обмеженого впливу. Основні питання: «Двоступеневий потік інформації» П. Лазарсфельда. Теорія «використання та задоволення». «Спіраль мовчання» Е. Ноель-Нойман.
Тема 7: Модель кодування-декодування. Основні питання: Модель С. Холла. Дослідження насилля на ТБ. Гіпотези щодо зв'язку між насиллям на екрані і в житті.
Тема 8: Масова комунікація як соціальний інститут. Основні питання: Функції масової комунікації. Фактори тиску на мас-медіа за Д. Мак-Квейлом. Статусні позиції власника, редактора, журналіста.
Тема 9: Масова комунікація в різних типах суспільства. Основні питання: Масова комунікація в традиційному, індустріальному та постіндустріальному суспільстві. «Нові медіа».

Тема 10: Сучасні західні соціологічні теорії мас-медіа. Ліберальний плюралізм та критична перспектива. Основні питання: Теорія ліберального плюралізму. Публічна сфера Ю. Габермаса. Гегемонія А. Грамші.
Тема 11: Технологічний детермінізм, теорії інформаційного суспільства, постмодернізм. Основні питання: Концепція Г. Інніса та М. Маклюена. Симулякри. Культивація Дж. Гербнера.
Тема 12: Тематизація мас-медіа соціальної дійсності. Основні питання: Теорія формування порядку денного. Праймінг та фреймінг. Чинники формування та моделі подачі новин.
Тема 13: Особливості політичного впливу ЗМІ. Основні питання: Маніпулятивні технології в медіа. Засоби маніпулювання: демократія шуму, стереотипізація, метод авторитетів.
Тема 14: Ідеологія та реклама в мас-медіа. Основні питання: Ідеологія та мас-медіа. Сублімінальний вплив. Реклама та ідеологія. Інформаційний та культурний імперіалізм.
Тема 15: Масова комунікація в постіндустріальному суспільстві. Основні питання: Власність у секторі ЗМІ. Концентрація та монополізація. Плюралізм власності та громадський сектор медіа.
Тема 16: Мережева комунікація: ризики та перспективи. Основні питання: Цифровий розрив. Цифровий капітал. Диджиталізація публічної сфери. Вплив соціальних мереж на протестну поведінку.
Тема 17: PR-діяльність в просторі масової комунікації. Основні питання: Прес-реліз. Стандарти інтерв'ю. Технологія публічного виступу.
Тема 18: Соціологічні методи вивчення масової комунікації. Основні питання: Кількісні та якісні методи аналізу. Фокус-групи в медіа-дослідженнях. Контент-аналіз та рубрикатор.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Опрацьовуючи навчальний матеріал навчальної дисципліни «Соціологія громадської думки та мас-медіа», студенти виконують завдання до семінарських занять, пишуть модульну контрольну роботу, виконують розрахунково-графічні роботи та здають екзамен. Ці види робіт сприяють закріпленню та поглибленню теоретичних знань, розвивають навички самостійної роботи з першоджерелами, сприяють формуванню теоретичного соціологічного мислення та уяви. Семінарські заняття поглиблюють теоретичні знання з відповідних тем навчальної дисципліни, закріплюють практичні навички аналізу громадської думки та масової комунікації, роботи з першоджерелами та літературою.

Відвідуваність і виконання завдань

Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних (семінарських) заняттях та самостійної роботи. Контроль знань (розуміння) студента пропущених тем відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри соціології, або під час перерви у навчальному занятті («на парі»). Студент, який виконає відповідні завдання (відповідь на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Студенти, які пропустили семінарські заняття, можуть не допустити зниження підсумкового рейтингу, своєчасно (протягом семестру) опрацювавши відповідні теми і виконавши завдання, передбачені для пропущених занять. Не треба чекати наближення заліково-екзаменаційної сесії для відповідного спілкування з викладачем. Варто це робити як тільки студент буде готовий продемонструвати свої знання і навички з пропущених тем занять.

Теми і завдання для практичних занять передбачені силабусом дисципліни, доступною з особистого кабінету студента в системі «Кампус» або на сайті кафедри соціології. На лекціях та семінарських заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням. Використовувати

зазначені (та інші подібні) засоби для розваги чи спілкування під час заняття не варто. Відповідати на питання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку чи з підручника не варто також. Це характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку.

Студент на семінарському занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу не варто. Це також характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку.

Форми роботи

Тематика лекцій висвітлена у робочій програмі дисципліни. Вітаються питання від студентів до викладача під час лекції. Викладач може ставити питання окремим студентам або загалом аудиторії. Допускається і вітається діалог між студентами і викладачем на лекції.

Семінарські заняття мають на меті розвиток у студентів вміння працювати з науковою літературою, готувати виступи на базі попередньої аналітичної роботи, формулювати та відстоювати свою позицію, брати активну участь у дискусії.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

(інша необхідна інформація стосовно академічної доброчесності)

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: опитування за темою заняття, виконання завдань, МКР

Семестровий контроль: екзамен

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

- 1) роботу на семінарських заняттях;
- 2) написання МКР;

Робота на двох семінарських заняттях оцінюється сумарно в 20 балів за такими критеріями:

«відмінно» – творчий підхід до розкриття проблеми, участь у дискусії – 9-10 балів;

«добре» – глибоке розкриття проблеми, участь у дискусіях – 7-8 балів;

«задовільно» – обґрунтоване розкриття проблеми з певними недоліками – 6 балів;

«незадовільно» – повна пасивність на семінарському занятті – 0 балів.

Модульна контрольна робота

Ваговий бал – 30 балів.

МКР передбачає написання есе за однією з тем, перелік яких наведений у додатку 1.

Оцінювання есе здійснюється за наступними критеріями:

«відмінно» – студент формулює точні дефініції, надає теоретично обґрунтовані аргументи щодо теми есе, демонструє власну аргументовану позицію – 27-30 балів;

«добре» – есе розкриває сутність теми, проте містить окремі неточності або недостатню глибину аргументації – 23-26 балів;

«задовільно» – есе частково розкриває тему, аргументація поверхнева, наявні суттєві помилки чи логічні прогалини – 18-22 бали;

«незадовільно» – есе не відповідає темі або містить некоректні, бездоказові твердження, відсутня логічна структура – 0 балів.

Студент може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення студента з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

Екзамен – 50 балів.

Критерії оцінювання:

40-50 балів – студент відповідає на майже всі питання екзамену, демонструє глибоке знання матеріалу, логічно і послідовно його викладає, дає обґрунтовані висновки, вільно оперує конкретними даними, висловлює власну позицію з дискусійних питань, демонструє ознаки теоретичного мислення та соціологічної уяви;

30-39 балів – студент відповідає на більшість питань екзамену, демонструє хороший рівень знання матеріалу;

20-29 балів – студент відповідає на приблизно половину питань екзамену, демонструє доволі поверхневі знання;

0-19 балів – студент відповідає лише на окремі питання екзамену, не має власної позиції, допускає суттєві неточності.

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Робота на семінарських заняттях	20	10	2	20
2.	Модульна контрольна робота (МКР)	30	30	1	30
3.	Екзамен	50	50	1	50
	Всього				100

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок.

Бали	Оцінка
100...95	Відмінно
94...85	Дуже добре
84...75	Добре
74...65	Задовільно
64...60	Достатньо
Менше 60	Не задовільно

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації студентам

Готуючись до практичного заняття студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі Інтернет та бібліотеці. При виникненні питань, виявленні незрозумілої інформації необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті студент не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж студент не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне та дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри соціології, канд. соціолог. наук, доцентом Єніним М.Н.

Ухвалено кафедрою соціології (протокол № 14 від 23.06.2025)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № 4 від 24.06.2025)

ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Написання есе (до 5 сторінок). При написанні есе продемонструйте власну позицію по темі есе та проблемах, що підіймаються у публікаціях. Тема на вибір:
2. Чи повинні уряди намагатися захищати національні культури за допомогою обмеження поширення супутникового і кабельного телебачення?
3. Чи поліпшить глобалізація комунікацій наше розуміння культурних відмінностей або знищить останні?
4. Зменшують або покращують сучасні ЗМІ можливості для публічних дебатів?
5. Яким чином мас-медіа впливають на формування громадської думки в умовах воєнного стану?
6. Чи є соціальні мережі загрозою для демократії? Обґрунтуйте свою позицію.
7. Чому П. Бурдьє стверджував, що «громадської думки не існує»? Як ви ставитесь до цієї тези?
8. Чи можливо ефективно протидіяти маніпуляціям масовою свідомістю в сучасному інформаційному суспільстві?
9. Яку роль відіграють нові медіа у формуванні публічної сфери?
10. Як цифровий розрив відтворює соціальну нерівність?
11. Чи є медіаграмотність достатнім інструментом захисту від маніпулятивного впливу ЗМІ?

Питання до екзамену

1. Чому вивчення громадської думки, механізмів її формування, стратегії комунікації з нею є важливим напрямком соціологічних досліджень?
2. Як визначаються поняття медіа та комунікація в соціології?
3. Що являє собою масова комунікація?
4. Як пов'язані між собою масова комунікація, масова інформація, засоби масової комунікації (засобів масової інформації)?
5. Як визначається в соціології масова свідомість?
6. Що являє собою громадська думка? Які функції виконує громадська думка?
7. Що таке солом'яні опитування?
8. Що являє собою медіаефект «війни світів»?
9. Чому виникла потреба в дослідженнях масової комунікації? Якими були уявлення соціологів про масову комунікацію на першому етапі її дослідження (30-40 рр. XX ст.)?
10. Яке ваше відношення до критичних оцінок масової культури та мас-медіа вченими Франкфуртської соціологічної школи?
11. Дайте визначення масової комунікації та її основних компонентів (формула Лассуелла).
12. Які ідеї серед дослідників щодо ефектів мас-медіа домінували в 40-60-ті рр. XX ст.? Що являє собою парадигма «обмеженого впливу»?
13. В чому сутність теорії «спіраль мовчання» Е. Ноель-Нойман?
14. Що являє собою модель «помірного впливу»?
15. Чому вчені звернулись до досліджень насилля на телебаченні? Які висновки були зроблені?
16. Що являє собою модель «кодування-декодування»?
17. Які теоретичні висновки робляться українськими вченими в дослідженнях масової комунікації?
18. Коли з'явилася масова комунікація? Розкрийте передумови формування інституту масової комунікації.

19. Якими є особливості комунікаційних процесів в традиційних суспільствах?
20. Чому масова комунікація є одним з найважливіших інститутів індустріального суспільства?
21. Як змінюються комунікаційні процеси при переході суспільства до інформаційного етапу розвитку?
22. Що таке «нові медіа»? В чому полягає їх відмінність від «старих медіа»?
23. Чому з новими медіа пов'язують перспективи демократизації у світі?
24. Як пов'язані між собою національні спільноти та масова комунікація?
25. Чому мас-медіа можуть бути каналом посилення девіацій?
26. Які функції виконує в суспільстві масова комунікація?
27. Чому мас-медіа є місцем перманентної боротьби між різними соціальними інтересами?
28. Чи вважаєте Ви доречним використання метафори «четверта влада» щодо мас-медіа?
29. Опишіть статусні позиції власника та редактора.
30. Опишіть особливості статусної позиції журналіста.
31. Що таке аудиторія? Які існують її різновиди?
32. Якими є погляди на владу в теорії ліберального плюралізму?
33. За що критикується теорія ліберального плюралізму ЗМІ?
34. Якими є погляди на владу та ЗМІ в критичних теоріях?
35. Що мав на увазі А. Грамші під поняттям «гегемонія»?
36. Які ідеї відстоює Дж. Гербнер у своїй теорії культивачії?
37. В чому суть концепції «технологічного детермінізму» Г. Інніса і М. Маклюєна?
38. Що таке «симулякри»? Як описує вплив ЗМІ на суспільство теорія постмодернізму?
39. В чому полягає суть явища «Вікно Овертона»?
40. Які форми власності існують в секторі ЗМІ?
41. Яким чином тематизація пов'язана з політичним впливом на аудиторію?
42. Що являє собою технологія праймінгу?
43. Що являє собою фреймінг?
44. Що таке маніпулювання? Чому маніпуляційні технології в медіа становлять загрозу для демократії?
45. Що таке адвертисмент і дивертисмент?
46. Що являє собою технологія використання «напівправди» в мас-медіа?
47. В чому полягає зміст принципу демократії шуму?
48. Охарактеризуйте засоби маніпулювання: маніпулятивну семантику, спрощення, стереотипізацію, створення сенсацій.
49. В чому полягає сутність «методу авторитетів»?
50. В якому сенсі використовується поняття «ідеологія» в соціології?
51. Наведіть приклади взаємодії ідеології, мас-медіа та свідомості.
52. Що передбачає сублімінальний вплив в мас-медіа?
53. Як пов'язані між собою ідеологія та реклама?
54. Чи є небезпечною тенденція монополізації у секторі ЗМІ?
55. Що таке «тематизація»? Розкрийте основний зміст теорії формування порядку денного.
56. Які чинники формування та моделі подачі новин враховуються у сфері масової комунікації?
57. Які ідеї відстоюються у концепції «культурного та інформаційного імперіалізму»?
58. Як мережеві комунікації змінюють соціальний порядок?
59. Які соціологічні методи використовуються в дослідженні масової комунікації?
60. Що являє собою контент-аналіз? Якою є роль рубрикатору?
61. Якими є основні правила підготовки прес-релізу?